

Şərur bölgəsi - Yastan. II-III əsrlərdən

Akademik Həbibbəyli İsa Əkbər oğlunun mənsub olduğu nəsil qədim zamanlardan etibarən Şərur rayonunun Danzik kəndində yaşamışdır. Keçmiş Danzik kəndindəki orta əsr qəbiristanlığında bu nəslə aid qəbirlər mövcud idi. Danzik sözünün etimoloji mənası «Kitabi-Dədə Qorqud» dastanlarındakı «dansux» sözündən olub, erkən dan çıxan yer mənasını ifadə edir.

Bu nəslin ulu əcdadları Şərur bölgəsindəki Danzik kəndindən Arpaçayın sol axarı boyunca Dərələyəzə tərəf (sağ tərəfdə) Böyük Qala – Kiçik Qala dağlarının yuxarı ətəyindəki Yastan yaşayış məskəninə yaşamışlar. Yastandakı qədim qəbiristanlıqda bizim eranın II-III əsrlərinə aid məzarlar mövcuddur. Nəslin nümayəndələri Yastandan təxminən III-IV əsrlərdə Yastandan Arpaçayın ətrafına köçüb, sol sahilə məskunlaşmışlar. Arpaçayın sağ sahilindəki sakinlər isə Danzik kəndindən 2-3 kilometr aralıda yerləşmiş Qarağac-Qaraqasım yaşayış məskəninə Yastan sakinləri ilə eyni vaxtda çayətrafi torpaqlara köçmüşlər. beləliklə, Arpaçayın hər iki sahilindəki Danzik kəndi yaranmışdır. Yastan yaşayış yerindəki və Qaraqasımdakı məzarlıqlar Oğuz qəbiristanlığı olmuş, xalq arasında belə adlandırılıb. Kəndin ətrafında “Dədə Qorqud” dastanları ilə bağlı yer adları, o cümlədən Günortac daşı vardır.

Səfəvi hökmdarı Şah İsmayıl Xətəinin hökmü ilə XVI əsrin əvvəllərində Şərur mahalından bir çox kəndlərin əhalisinin bir hissəsi Türkiyə ərazisinə köçürülmüşdür. Bu kəndlərdən hər birinin adında Türkiyə ərazisində eyni adlı kəndlər salınmışdır. Köçürülən ailələrdən kişilər Çaldıran müharibəsində iştirak etmişlər. Həmin kəndlərdən biri olan Danzik kəndindən köçürülənlər XVI əsrdə Türkiyənin Ərzincan vilayətində məskunlaşdırılmışdır. İsa Həbibbəylinin mənsub olduğu nəsil də Ərzincana köçürülmüş, digər həmyerliləri ilə birlikdə burada Danzik adlı kənd salmış, Çaldıran meydan müharibəsində Səfəvilər tərəfindən iştirak

etmişlər. Danzik kəndinin adı XX əsrin altmışıncı illərindən sonra yeniləşdirilərək etimoloji mənasına uyğun şəkildə Tanyeri adlandırılmışdır.

XVI-XVII əsrlərdə regionda gedən ictimai-siyasi hadisələrlə, hərbi münaqişələrlə əlaqədar olaraq nəslin taleyində müvəqqəti yerdəyişmələr olsa da bu şəcərə bütövlükdə dərin kökləri ilə Naxçıvan mahalına bağlıdır. Elmi ədəbiyyatda Şərr Vəkilovları Naxçıvan Kəngərlilərinin bir qolu hesab olunur. XVIII əsrin ortalarından etibarən bu nəsil Naxçıvan şəhərində məskunlaşmışdır. Nəslin o zamankı tarixi siması olan Əlixan Naxçıvan şəhərindəki Əlixan məhəlləsini salmışdır. Naxçıvan şəhərindəli Əlixan məhəlləsi və şəhərin ətrafındakı Əliabad kəndi onun adı ilə bağlıdır. Əlixan məhəlləsinin baş tərəfində - Bazarçayın üstündə vaxtilə qurulmuş qoşa dəyirmanlar da Əlixana məxsus olmuşdur. Qoşa dəyirmanlar XX əsrin yetmişinci illərinə qədər fəaliyyət göstərmişdir. .

Əlixanın xahişi ilə Naxçıvan mahalının hakimi Kalbalıxan Naxçıvanski şəhərdəki Əlixan məhəlləsini və şəhərətrafi torpaqları alıb, əvəzində dədə-baba yurdlarını, yəni Şərr rayonunun indiki Dizə kəndindən yuxarıda Arpaçay boyunca və dağətəyi ərəzidə yerləşən kəndləri ona qaytarmışdır. Beləliklə, nəslin yenidən ata yurduna qayıdışı baş tutmuşdur. Bundan sonra Əlixan ailə üzvləri ilə birlikdə Danzik kəndində yerləşmişdir. Onun ixtiyarında aşağıdakı kəndlər olmuşdur: Danzik, Çivə, Cağazir, Dəvəölən, Yayı, Bulaqbaşı və Axura. Hətta Şərrdən Dərələyəzə gedən yolun üzərindəki Alıxan pəyəsi adlanan oba yeri də Əlixana mənsub olmuşdur. Bundan başqa, Dərələyəzdən Göyçə mahalına ayrılan yoldakı Selimin gədiyi deyilən yüksəkliyin qurtaracağındakı qədim karvansaradan sağ tərəfdə yerləşən Bəyalı yaylağı da Əlixanlı nəslinə aid idi. Məşhur Əyricə yaylağının girəcəyində olan Bəyalı yaylağının əhatə etdiyi torpaqları bu nəslin nümayəndələri satın alaraq yay

mövsümündə heyvandarlıq üçün yaylaq məqsədilə istifadə etmişlər.

Əlixanın oğlu İbrahim Sultan bəy torpaqlarının və yaşayış məntəqələrinin idarə olunmasında xüsusi qabiliyyət nümayiş etdirmişdir. Taleyin hökmü ilə Türkmənçay müqaviləsindən sonra İranda Maku vilayətində yaşamağa məcbur olmuş Əlixanı Şərur mahalında onun bacarıqlı oğlu İbrahim Sultan layiqli şəkildə əvəz etmişdir. Bu mərhələdən sonra nəsil həm də İbrahimsultanlılar adlandırılmışdır. İbrahim Sultanın yeddi oğlu var idi: Həsənalı Sultan, Qasıməli Sultan, Abbasəli Sultan, Hüseyinqulu Sultan, Əhmədali Sultan, Hüseynalı Sultan və Vəkil Sultan. Hazırda bu şəxsiyyətlərin hər birinin adı ilə nəslin ayrı-ayrılıqda inkişaf etmiş müxtəlif qolları formalaşmışdır. İsa Həbibbəylinin mənsub olduğu qol İbrahim Sultanın oğlu Qasıməli Sultanın adı ilə bağlıdır. Beləliklə, nəslin hələlik məlum olan tarixi şəcərəsini aşağıdakı kimi yazmaq olar:

- ❖ Əlixan - XIX əsrin 30-cu illərində İranda – Maku şəhərində vəfat etmişdir.
- ❖ İbrahim Sultan ağa - XIX əsrin ortalarında yaşamış, Şərur bölgəsinin Danzik kəndində dünyasını dəyişmişdir.
- ❖ Qasıməli Sultan - İbrahim Sultan ağanın oğlu, XIX əsrin 70-ci illərində Danzikedə ömrünü başa vurmuşdur.
- ❖ Məhəmməd bəy Qasıməli Sultan oğlu - Əlixanlı nəslinə aid olan ərazidə yerləşən Yayıcı kəndini və bu kəndi əhatə edən torpaqları idarə etmiş, XIX əsrin sonlarında həmin kənddə vəfat etmişdir.
- ❖ Həbib bəy Məhəmməd bəy oğlu - Danzik kəndinin Arpaçayın axarı boyunca sol tərəfindəki torpaqlara sahiblik etmişdir. Mehrə dərəsi adlanan yerdə heyvandarlıqla da məşğul olmuş, qoyun sürüləri və at ilxısı saxlamışdır.

- Danzik kəndində dükanı, dəyirmanı, pambıqayıran sexi olmuşdur. Sovet hökuməti illərində də fəaliyyət göstərən həmin dəyirman rejimin qadağalarına baxmayaraq, el arasında «Həbibbəyin dəyirmanı» adlandırılmışdır.
- ❖ XX əsrin əvvəllərində övladları Əli və Bəhmanı oxutmaq məqsədilə müvəqqəti olaraq İrəvan yaxınlığındakı Qəmərliyə köçmüşdür. Birinci Dünya Müharibəsi zamanı yenidən doğma kəndinə qayıtmışdır. Həbib bəy 1915-ci ildə qəflətən vəba xəstəliyinə tutulmuş və Danzik kəndində dünyasını dəyişmişdir.
- ❖ Əli bəy Həbib bəy oğlu (1889-1957) əkinçiliklə məşğul olmuş, yaxşı rəncbər kimi tanınmışdır. Sovet dövründə bəy ifadəsini işlətməyin çətinlikləri olmasına və əkinçilik etməsinə baxmayaraq, ona həmişə Əli bəy deyə müraciət olunmuşdur. Danzik kəndində və ətraf kəndlərdə Əli bəy və qardaşı Bəhman bəyi Həbibbəyin uşaqları kimi tanıyırlar.
 - Əli bəy Həbib bəy oğlu 22 fevral 1957-ci ildə Danzik kəndində vəfat etmişdir. Arpaçay dəryaçasının tikilməsilə əlaqədar olaraq onun və arvadı Sara xanımın məzarları Şərur rayonunun Dan yeri kəndinin qəbiristanlığına köçürülmüşdür.
- ❖ Əkbər Əlibəy oğlu Həbibbəyli (1906-1992) -Danzik kənd məktəbində 50 ildən çox müəllimlik etmişdir. İsa Həbibbəylinin atasıdır. Anası Qəndab Məhəmməd qızı Həbibbəylidir (1929).
- ❖ Həbibbəyli İsa Əkbər oğlu (1949) – AMEA-nın vitse-prezidenti, AMEA Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru, Əməkdar elm xadimi, akademik, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatıdır.

- İsa Həbibbəyli 1991-1996-cı illərdə Naxçıvan Dövlət Universitetinin elmi işlər üzrə prorektor, 1996-2013-cü illərdə isə həmin ali məktəbin rektoru vəzifəsində çalışmışdır.
- ❖ Həyat yoldaşı Abdullayeva Həqiqət Həsənqulu qızı (1951-1998) - Naxçıvan Dövlət Universitetinin dosenti idi. Pedaqoji elmlər namizədi elmi dərəcəsi almışdır.
- ❖ Oğlu Səhət Həbibbəyli (1979) - Naxçıvan MR Dövlət Gömrük Komitəsinin sədr müavini. Gömrük xidməti general-mayordur. Nəvələri: İsa və Aydan.
- ❖ Oğlu Ərəstu Həbibbəyli (1980) – Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Xarici əlaqələr şöbəsi müdirinin müavini, iqtisadiyyat üzrə fəlsəfə doktorudur. Nəvələri: Həqiqət, Banu, Sani.
- ❖ Həbibbəyli Musa Əkbər oğlu (1951-1990) – Yusif Məmmədliyəv adına Naxçıvan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun riyaziyyat ixtisasını bitirmişdir. İndiki Dan yeri kənd orta məktəbinin direktoru vəzifəsində çalışmışdır. Metodist müəllim idi.
 - Həyat yoldaşı Allahverdiyeva Məxmər Allahverdi qızı. Övladları: qızı Türkan Həbibbəyli (1981). Oğlanları:Orxan Həbibbəyli (1982) və Ürfan Həbibbəyli (1989). Nəvələri: Nəvələri: Firuzə, Məhəmməd, Musa.
- ❖ Həbibbəyli Yaqub Əkbər oğlu (1954) - Yusif Məmmədliyəv adına Naxçıvan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun riyaziyyat ixtisasını bitirmişdir. Bakı şəhərində yaşayır. Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olur. Övladları: Üzeyir Həbibbəyli (1980), Toğrul Həbibbəyli (1981). Sidqi Həbibbəyli (1985). Nəvələri: Leyla, İradə, Sabutay, Oğuz, Uğur, Həcər.
- ❖ Həbibbəyli Tofiq Əkbər oğlu (1956-2001) - Azərbaycan Politeknik İnstitutunun «Sənayenin elektronikasası» ixtisasını və həmin institutun aspiranturasını bitirmişdir.

- Övladları: Leyla (1985), Könül (1987) və Qəndab (1988) Həbibbəylilər.
- ❖ Həbibbəyli Əli Əkbər oğlu (1959) - Yusif Məmmədəliyev adına Naxçıvan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun riyaziyyat ixtisasını bitirmişdir. Övladları: Ayaz (1987), Nuranə (1988), Əkbər (1992) və Qorxmaz (1998) Həbibbəylilər. Nəvələri: Atabəy, Murad, Nəzrin, Nəsrin, Şəms, Aysu.
 - ❖ Həbibbəyli Həbib Əkbər oğlu (1961) - Yusif Məmmədəliyev adına Naxçıvan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun Azərbaycan dili və ədəbiyyatı ixtisasını fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir. Şərur rayonu indiki Dan yeri kənd orta məktəbinin direktoru işləmişdir. Övladları: Tuncay (1996) və Gəray (1997) Həbibbəylilər ADU Universitetinin tələbələrindədir.
 - ❖ Həbibbəyli Səməd Əkbər oğlu (1963) - Azərbaycan Politeknik İnstitutunun məzunudur. Ailəsi ilə birlikdə Bakı şəhərində yaşayır. Övladları Qumral (1998) və Vüsal (2001) Həbibbəylilərdir. Qumral Həbibbəyli ADA Universitetində təhsil alır.
 - ❖ Həbibbəyli Tovuz Əkbər qızı (1965) - Yusif Məmmədəliyev adına Naxçıvan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun Azərbaycan dili və ədəbiyyatı ixtisasını bitirmişdir. Övladları: Pərviz (1988) və Gündüz (1992) Mehdiyəvlərdir.

Hazırda Həbibbəyli şəcərəsinin nümayəndələri Bakı və Naxçıvan şəhərlərində, Şərur rayonunun Dan yeri kəndində yaşayırlar.

Əkbər Həbibbəyli ilə Qəndab Həbibbəylinin indi Həbibbəyli soyadı daşıyan 20 nəvəsi və 11 nəticəsi vardır.